

է բացատրում մի ընկերութեան գործեր, որի վարչութեան անդամը «ցուակցարար» ինքն է եղել։

Մենք մտադիր էինք քննութեան ենթարկել մեր բերրականացած վաճառականների սարքած ընկերությունների ծրագրերը և անաւարակ պ. և Արբանակների նաժարի առիթով ցոյց կը տանք մի քանի խոշոր թերութիւններ՝ ապագային թողնելով աւելի լայն քննարկումներ։ Ուրիշները վերջերս հիմնած խոշոր ընկերութիւնների ծրագրերը համարեն միմեանց պատճեններն են, ուստի վերջինք այն ակցիոներական ընկերութիւնը՝ որի վարչութեան անդամը «ցուակցարար» պ. և Արբանակներն է։

Մտադիր կարգալիս այդ է ծակում այն հոգածութիւնը, որ քաշել են ծրագրի կազմողները իրանց և վարչութեան անդամների համար—ամեն տեղ ձգտելով շահագործելու ընկերութիւնը իրանց օգտին։—Ահա թէ ինչպէս։

1) Ընկերութեան ամբողջ գումարը (սի փայլեր (400,000 ռ.) հաստատար բաժանել են քան հիմնադիր անդամների մէջ, թէեւ այդ անդամների մի քանիսը, որոնց մենք ճանաչում ենք, եթէ ամբողջ նրանց գոյքը վաճառել հաշին, այդ 20,000 ռ. գումարը չէին կարող լրացնել, մի և նոյն ժամանակ նրանք իրաւունք ունէին վաճառել ուրիշին ինչպէս փայլերը, պահելով իրանց մօտ, եթէ ուզում են հիմնադիր անդամ հաշիւ, 4000 ռ. փայլ Ընկերութեան հէնց առաջին յայտարարութիւնը՝ թէ առաջին 50% վճարը պէտք է բերել ամեն կողմից շահագործված ժողովուրդը շտապեց փայլեր ձեռք բերել այդ նոր ընկերութիւնից, բայց ում դիմում էր—մի և նոյն պատասխանն էր ստանում, որ բարդին փայլերը սպասովել են։ Ժողովուրդը աւելի զբոլովեց և արդէն առաջին օրից գնները բարձրացան 5—10 լուրերով շնորհիւ մի յայտարարութեան և Ֆիլիպով ակցիան չը կայծառնէր։ Եթէ իսկապէս բոլոր ակցիաները պէտք է 20 հիմնադիր անդամները վերցնէին՝ էլ ինչ կարիք կար յայտարարութեան, չէ որ իրանք իրանց վճարել էին և ապա ուրիշները գիտեին, որ պէտք է 50% վճարեն։ Հարկաւոր էր ժողովրդին տաքացնել, գնները Ֆիլիպով բարձրացնել և ապա փայլերը ձեռքից թողնել։ Այդպէս էլ եղաւ։

2) Մտադիր համաձայն վարչութեան անդամ կարող են լինել միմյանց հիմնադիր անդամները։ Որքան հրէշային անարդարութիւն։ Բաւական է ասել, որ հիմնադիր անդամը միմյանց կարող է ունենալ այդ ձեռնարկութեան մէջ 4,000 ռ. և պէտք է գործը ղեկավարէ, իսկ միւսը, որ հիմնադիր անդամ չէ, այլ ձեռք է բերել 100,000 ռ. փայլեր, պէտք է իր անդամ գումարները հաւատալ միմյանց հիմնադիրներին։

3) Միմյանց եղբ. Միմյանցների հսկայ ընկերութիւնը, որ ունի և շահագործում է աւելի քան 70 դեռստառի սեփական նախադիր հողեր, իր 2,140,000 ռ. իսկ վերջերս 3,210,000 ռ. գումարով ղեկավարվում էր 3 զիրեկտորով և միմյանց վերջին 4—5 տարիներս չէնցեցին Ե զիրեկտոր, մի նոր հիմնված ընկերութիւնները, չունենալով դեռ մի թիզայի սեփական հող, որոշում են ունենալ հինգ զիրեկտոր անգին ունենալով։

Ֆիւ-հարմոնիումը, Նիկայի շինած վարձատեսների հրացանը (մի սովորական հրացան միացրած հետադիտակի հետ), և Տակի գիւտը—մի գործիք թելը ասեղի մէջ անցկացնելու համար Հսկայ առարկաներից ինչնք Պրոֆուգիկ» ֆիրմայի 4 մետր բարձրութեամբ կրկնակոչիկը և 3 մետր երկարութեամբ հացը։

Փոքր-արդիւնաբերական գաշիճում տեղաւորված են կան կարասիք և տնային ուրիշ պիտոյքներ։ Այստեղ վիտրինները ներկայացնում են ընկերատանի առանձին մասերի՝ ճաշարան, ննջարան, հիւրասենեակ և այլն։ Իրանցից աչքի են ընկնում կարմիր փայտից «moderne և chippendale style»-ով շինված կան կարասիքը և արեւելեան ճաշակով օարքված մի հիւրասենեակի ինչպէս ժառանգների, որոնք միակ հայ էքզպոնէնտներն են ներկայ ցուցահանդէսում։

Այստեղ Բէյլի կարի էրնոտ ֆիրման ցուցահանել է մեծ քանակութեամբ խոնանոցի պլիտաներ։ Այդ վառարանների առաւելութիւնը նրանումն է, որ նրանք ծածկված են կրակարգել սղիւններով, որի շնորհիւ մինչեւ 50% վառելիք է ստանալու։ Ապա դրված են վառարաններ բէստարանների և հիւանդանոցների համար, որոնք կարելի է տեղաւորել սենեակի մէջ տեղը, հետեւապէս հնարաւոր է դրանց մօտենալ ամեն կողմից, Միմյանցի խոզո-

4) Իրեկտորները պաշտօնավարութեան ժամանակը այնպէս է որոշված, որ օրինակ «Շոթթայ» ընկ. մէջ զրանցից մէկը պէտք է մնայ ոչ պակաս քան ինը տարի։ Լաւ կարգալից, ամբողջ ինը տարի և ահա թէ ինչպէս։ Հինգ զիրեկտորները պէտք է չը փոխվեն առաջին երեք տարին, իսկ այնուհետեւ իւրաքանչիւր 2 տարին երկու զիրեկտոր պէտք է փոխվի, այս հաշուով հինգերորդը պէտք է փոխվի 9 տարուց յետոյ։

Ահա իրերի ճշգրիտ վիճակը։

Պ. և Արբանակների յիշած ընկերութեան սխալը ոչ թէ անզգուշութիւն էր, այլ նրա ղեկավարների միանգամայն գործի բարձրագույնը։ Իսկ մեր նախադիր գործերի ղեկավարները ոչ թէ արդէն չեն անշարժ տնայն զարգացման մի կտոր հող ունենալ և այդ հիման վրա ձեռքերում եղած փայլերի մի մասի գինը բարձրացնել և ծախել։ Այդպէս էլ եղաւ։ Չը նախաձեռնում անմիտ գնով վերցրած հողերին՝ զանազան ֆիլիպով միջոցներով ոչինչ արժէք չունեւորող ակցիաները ծախվում էին 70 ռ. և աւելիով։ Սա անզգուշութիւն չէր։

Ահա թէ որոնք են մեր ընկերութիւնների անախտութեան պատճենների մի քանիսը՝ պիլիս, «ՃՃԱ, КОЛЬ ПИРОГИ НАЧЕТЬ ПЕЧИ СА-ПОЖНИКЪ, և САЛОГИ ТОЧАТЬ ПИРОЖНИКЪ...»։ Իսկ մեր նախադիր գործերի ղեկավարները ոչ թէ արդէն չեն անշարժ տնայն զարգացման մի կտոր հող ունենալ և այդ հիման վրա ձեռքերում եղած փայլերի մի մասի գինը բարձրացնել և ծախել։ Այդպէս էլ եղաւ։ Չը նախաձեռնում անմիտ գնով վերցրած հողերին՝ զանազան ֆիլիպով միջոցներով ոչինչ արժէք չունեւորող ակցիաները ծախվում էին 70 ռ. և աւելիով։ Սա անզգուշութիւն չէր։

ՆԱՄԱԿ ԱՆՍՏԱՆԻՆԻՍԿԱԿԻՑ

Յուլիսի 7-ին

Մեր քաղաքի և գաւառի ժողովրդական խաւերը համարեա ոչ մի տեղեկութիւն և զաղափար չունեն ամիս ու կէս յետոյ թիֆլիսում բացվող կովկասեան դիւքսանտեսական և արդիւնաբերական ցուցահանդէսի մասին։ Այն օրգաններն ու անհատները, որոնց անմիտ գաղափարը արժարձելու այստեղ, կարծես, մտադրել են իրանց այդ պարտականութիւնը լինել այսպէս շարունակվի, մեր սարահարթի վրա գանձվել և տարբեր կիմայական պայմաններ ու հետաքրքիր առանձնայատկութիւններ ունենցող գաւառը անմասն կը մնայ այն ընդհանուր կովկասեան ասօնից, ընդհանուր հանդէսից, ուր պէտք է ցոյց տրվեն մեր բազմապիսի երկրի բոլոր գաւառների ազգաբնակչութեան կեանքը, առաջադիմութիւնը, աշխատանքը, ընդունակութիւնների և եռանդի արդիւնքները։

Հաւանական է, որ այդպէս լինէր, բայց հիմա մի քիչ յուսադրվում ենք։—Գիւրջանտես պ. Ա. Սահակեան՝ առիթից օգտվելով թէ քաղաքում և թէ գիւղերում արժարժում է ցուցահանդէսի գաղափարը, նրա նշանակութիւնը, խորհուրդներ է տալիս, մասնակցելու ձեռն է սովորեցնում։ Շատ ցուալի կը լինի, եթէ մեր բազմաթիւ արհեստաւորները, արհեստագործները, գիւղատնտեսութեամբ պարապող կայրածառաւորներն ու գիւղացիները չը

վարչ շինված է վառարանի ներքին մասում և անցնում է յատակի տակով։ Կարծում է համարվում մի գործիք, որի միջոցով օրական մինչեւ 1000 վերքը ետացրած շուր է ստացվում։ Այդ շուրը, անցկացնելով ցրտացող օձաձեւ գործիքի միջով, կարելի է գործ անել խմելու համար։ Այս գործիքը բանում է ավտօմատիկ կերպով և ոչ մի հսկողութիւն չէ պահանջում։ Այս գիւտի օգտակարութիւնը մեծ քաղաքներում, որոնք գուրկ են առողջարար ջրից, օրինակ Բագուում, անփութիւնները, մասնաւոր վարակիչ հիւանդութիւնների ժամանակ։

Նոյն գաշիճում կանգնեցրած է և կիրշտնի հսկայ գաղափարական պահարանը, որ արհեստի տեսակէտից մարդկային ձեռքի աշխատանքի պատր կարելի է համարել։ Պահարանը շինված է կաղնուց և ոչ մի մեկ չէ պարունակում իր մէջ։ Արժէ 10,000 լուրի և ձեռքների կիրշտնի ու նրա աշակերտի 20 տարվայ շարաւար աշխատանքի արդիւնքն է։ Պահարանի երկարութիւնը 24 ֆուտ է, լայնութիւնը 4։ Ծաւկաթ ներկայացնում է մի ամբողջ ամբողջ պատշգամբով, դռներով, պատուհաններով և արձաններով։—Վերջիններս կարելի է ամբողջ նշանաւոր են նրանով, որ բացվում են թէ աչքի և թէ ձախ կողմերից։ Ահադին քանակու-

մասնակցին ցուցահանդէսին։ Դեռ մի կողմը թողնենք Բարձր Հայքի առանձններում գտնվող մեր գաւառի առանձնայատկութիւնները, մեր այստեղի ազգաբնակչութիւնը, գաղթած լիկաթնատեսական, զանազան անային պաշարներ պատրաստելու ձեւեր ու սովորութիւններ ունի, որոնք մեր երկրի ուրիշ նահանգներում և գաւառներում գոյութիւն չունեն։

Անցանքներում Արգանանի հարկային տեսուչը յայտնել էր, թէ իրը Արգանանի շրջանում ցուցաբերու ոչ մի արժանի բան չը կայ։ Ապագուցանենք, որ դա սխալ կարծիք է, որ ընդհակառակը Արգանանի ընտրութիւնն ու պայմաններն ունենցող մեր գաւառում շատ հետաքրքիր և ուշադրութեան արժանի բաներ կան, հանդէս գնանք մեր դժբախտ գնաւազան գործուածքներով, մասուածքներով մեր գնաւազան պանիրներով, ընտիր կարգով, մեղրով, անային թռչուններով, մեր գիւղատնտեսական պրիմիտիվ գործիքների, ձիթահանքերի, ջրադաշնների և այլն մոռնելով, ապակէ բանկաներում պատրաստած մեր գաւառի նոցային շերտերի նմուշներով, վիսաակար միջառների ժողովածուներով, մի խօսքով մեր նիստ ու կացով, մեր տնտեսական սովորութիւններով, մեր ապրուստի լաւ ու վատ կողմերով, մեր ճիւղեր ու շատոյք, մեր ցաւ ու դարձով։

Սալլուսեան

ՆԱՄԱԿ ԱՆՍՏԱՆԻՆԻՍԿԱԿԻՑ

Յուլիսի 4-ին

Անցնենք այժմ մեր քաղաքային վարչութեան գործերը փառաբանող պ. ընտրողի յօդուածի հետեւեալ կէտերին։

Անցեալ 1900 թ.ի սկզբից Ալէքսանդրօպօլում, վարչութեան հսկողութեան տակ, բացվեց աղքատների խնամատարութեան ընկերութիւնը, բայց, տարաբաղաբար, այդ ընկերութիւնը մինչեւ այսօր ոչ մի աչքի ընկնող գործ չը կատարեց, բացի Չատկի և Մնջեան տօներին մի քանի աղքատ ընտանիքներին բաժանած չինչի և աննշան կօպէկներից։ Անբաժնետէս են համարում նկատել և այն, որ նախկին տարիներում, երբ դեռ եւս չը կար այդ հիմնարկութիւնը, մեր քաղաքի աղքատներին փող էր բաժանում մեր հոգեւոր կառավարութիւնը։ Անցեալ տարի Մատթէոս վարդապետը, գիշանցող ընկերութեան խնդրից, կարգաւորեց, որ հայոց հողեր կառավարութեան բաժնեւորները դրվին Աղքատախնամ ընկերութեան տրամադրութեան տակ։ Ահա, ընթացող, ինչ գումարներ է բաժանում ընկերութիւնը մեր աղքատներին, իր կողմից աւելացնելով շատ աննշան գումարներ, հուաւորված գլխաւորապէս ունենւոր մարդկանց տօներին շնորհաւորումից։ Բայց մինչեւ այսօր նա չը կարողացաւ գտնել եկամտաւոր նոր աղբիւրներ, մինչեւ այսօր նա ոչ մի անգամ չը կազմակերպեց պարահանդէսներ, վիճակախաղեր, համերգներ, հրապարակական դասախօսութիւններ և այլն և այլն, որոնք բոլորն էլ թոյլ են տուած օրէնքով և որոնցից ստացված եկամուտները պիտի կազմէին ընկերութեան մուտքի գլխաւոր և իսկական աղբիւրները։

Թեամբ աբկղներ, տարբեր ձեւերով և մեծութեամբ, ծածկված են գեղեցիկ քանդակներով և ծառայում են զանազան նպատակներին։ Պահարանի կենտրոնական մասից առաջ է գալիս մի սեղան, ընթացանութեան, գրելու և գծագրելու համար։ Գրքերի դարանները կողոպտիկներին ձեւ ունեն և յարժուում են իրանց կենտրոնի շուրջը։ Պահարանի ետեւում կան նաեւ շարժական անդուխտներ, որոնք չը բացված ժամանակ անկառուցել են։ Պահարանը չը նայած իր բարդ կօնստրուկցիան ունի շատ յարմարութիւններ։

Վիզանուսիկ տեխնիկական թիւրօն ցուցահանել է քէտօնից շինված եկեղեցական սեղանը։ Սա մասնագէտների ուշադրութեանը արժանի է, որովհետեւ այստեղ բնօրէն առաջին անգամ յայտը գործածութիւն է գտել գեղարուեստական արդիւնաբերութեան մէջ։

Ուշադրութեան արժանի է նաեւ Գերրի պատկերից կօպիւս գիւտը։ Դա մի օրմիական բաղադրութիւն է հանգային և քրահարկական մաստալից։ Պատկերից չէ աչքով, յուր չէ անցկացնում, ցրտութիւնը նրա միջով չէ թափանցում և ներկվում է բոլոր գոյներով։ Շնորհիւ այս յատկութիւնների կտուրների ծածկողի և յատակի տեղ կարող է ծառայել։ Մաքս կենդանի գրող մեղեանների թիւրօնից ներկայացրված են աշխատանքներ հաշա-

Բայց մեր այժմեան վարչութիւնը երբ է գիտցել միայն իրար օգտակարն ու գեղեցիկը։ Եւ ահա թէ ինչու, մեր կարծիքով, մի այդպիսի ընկերութեան գոյութեան մասին յիշատակելն անգամ անօթ էր, մի ընկերութեան, որի նախագահ պ. Յարութիւն Բարսեղեանի անտակա և անքաղաքավարի վարուժնի պատճառով հետացան մի երկու թաղական հոգաբարձուներ, և որոնցից մէկի ստացած վիճաւորանքը այնքան ծանր է լինում, որ նա իր հրաժարականի մէջ պարզ յիշատակում է իր հրաժարման պատճառը։

Ապա պ. ընտրողն ասում է, որ «երթական հարց է քաղաքային անկեղծաց բանալը, պ. Մանդարեանի նուիրած գումարով»։ Մի բարերարի գոհարեան հաղաներով մի օգտուէտ հիմնարկութեան բացումը դարձնել հերթական հարց, դա այնքան էլ պրուստելու արժանի գործ չէ. բայց պ. յօդուածագիրը չէ ուզում մտնել այն մասնաւորութիւնների մէջ, թէ ինչու մինչեւ այսօր չը բացվեց այդ հիմնարկութիւնը և հարցը մնաց լոկ հերթական։ Մենք այստեղ չենք կարող յիշատակել այն ազեղ վարձուները, որ թոյլ տուեց իրան քաղաքային վարչութիւնը, վիճաբանելով միանգամայն բարի ու մարդասէր Գ. Մանդարեանի ինքնասիրութիւնը։ Վարչութիւնը մի շատ տարօրինակ և անազնիւ եղանակով պահանջեց գնաւապետ Գ. Մանդարեանից, որ վերջինս կրկնակի ապահովութիւններ ապա քաղաքին, որպէս զի բարեգործն ապագայում չը կարողանայ փոխել իր կտակն ու դիտաւորութիւնը և արդէն բացված հիմնարկութիւնը մի բռն դարձնէ վարչութեան վզին։

Արդ, գիտէք, ընթացող, ինչ է նշանակում այս բանը. ենթադրենք թէ մի օր և է բարեգործ ձեզ նուէր է տալիս 10,000 լուրի ու վաւերացրած զօրումններով հաստատում է իր նուիրաբերութիւնը, պայման դնելով սակայն, որ առաջին հինգ տարիների ընթացքում ամեն մի տարի ձեզ կը վճարէ 1000 լուրեր, իսկ հինգ տարուց յետոյ կը վճարէ միանգամ մնացած 5000 լուրեր։ Ինչ կը լինէր բարեգործի դրութիւնը, եթէ դուք փոխանակ նրան ձեռ չը նորակալութիւնն արտաշայտելու, նրա օձիքից բռնած քաշ տայիք նուտարի մօտ և պահանջէիք, որ ձեզ մուրհակ տար մնացած գումարի համար, որպէս զի ապագայում ձեր ստանալիք գումարը ամբողջութեամբ ձեր ձեռքը հասնէր։

Բայց տարաբաղաբար մեր վարչութիւնը միայն Մանդարեանի վերաբերութեամբ չը գործադրեց մի այսպիսի անհեռատես և անստակ վարձուներ։ Թէեւ չենք կարող գլխովին հաւատում, սակայն պէտք է նկատել, որ մեզում ամեն յամարութեամբ է պատում այն լուրը, թէ մեր քաղաքին 200,000 լուրի կտակող պ. Բայանդուրեան, նոյնպէս վշտացած քաղաքային վարչութեան արարածները, իր կտակից դուրս է գցել այս կէտը, զրկելով ապագայում բացվելիք մեր առեւտրական դպրոցը մի այդպիսի խոշոր և աչքի ընկնող գումարից։ Թողնելով սակայն վճարել քաղաքին տարեկան 2000 լուրի, թէ պ. Բայանդուրեան վիճաւորված է այս կոպիտ վարձուներից, դա արդէն անվիճելի է, բայց չը գիտենք, միջէ յիշուի պարօնը մի երկու անձանց անստակ վարձուների հա-

պահովութեան և սրագրութեան վերաբերեալ, զորոք մեղեններ, ապագատներ պատճեններ հսկելու և, իբրև նորութեան, ցոյց է տրվում նաեւ մի հասարակ մեղենայ, որի միջոցով, առանց սխալի, և հնչուութեամբ հնարաւոր է ամենաբարդ թւաբանական հաշիւներ լուծել։

Իրգալի օրբանոցների և զրական ընկերութեան խուլ և համր աշակերտների էքզպօնատները դարսված են № 7 պավլիօնում։ Այստեղ են նաեւ Կէմիրի ծծմբային ջրերի վանանների մոլէլները, հանգային ջրի և բուժական ցեխի օրինակները և վերջապէս լողաբանների լուսանկարները։

Այգեղորձական բաժինը—ցուցահանդէսի աչք գուրգուրող դարձրից մէկն է։ Պավլիօնների մէջ գտնված ազատ տարածութիւնները բռնված են կանաչ թուփերով, անուշահոտ վարդերով և պողատու ծառերով։ Բայդ այս բացօթեայ էքզպօնատներից՝ այգեղորձական բաժնի համար շինված է յատուկ պավլիօն, որտեղ Գլետիսի և Կրեպիթի ֆիրմաներից ցուցահանված են բարձր և խիտ արմաւենիներ, արաուկարի և այլ բոյսեր։ Հետաքրքրական է այստեղ կրեպիթի ժողովածուն, բաղկացած 25 տեսակ նոր-հայտնական բոյսերից։

մար պիտի գրկէ մեր քաղաքը մի այդպիսի աչքի ընկնող նուէրից եւ չը պիտի կամենայ, որ մենք երախտագիրութեամբ յիշատակենք իր անունն ու կատարած քարի գործը:

Մաքի այն անայի անապատը, որին անուանում ենք Ալեքսանդրոպոլ, դեռ շատ ու շատ նուիրատուութիւններ է կարօտ. մենք դեռ չառանգում պիտի բաղխենք ուրիշների դռները, յայտնենք նրանց մեր ցաւերը, աւելացնելով, որ օր օրի վրա թանձրացող խաւարն ու սղիթուութիւնը փակում են մեր անդամի ունեւորների սրտերը եւ կոպիտ ու անբարտաւան սակոէ պարիք դեռ շատ երկար պիտի շարունակէ իր ինքնաւանան ու լիբր արհամարհանքով մայրի խնդ ժողովրդի վրա: Այլ, մեզ հարկաւոր են սիրող սրտեր, օգնելու ցանկութեամբ երկարվող ձեռքեր: Նա, ով ինտուրմ է իր ունեցածը գրացուն քաղցրից ազատելու գործի համար, նա անսիրտ է եւ անազնիւ... եւ այդպիսիները գործ են անում լոկ իրանց սեփական ձեռքի համար: Մնացածի մասին հետեւեալ անգամ:

Mars

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեքշաբթի, ամսին 10-ին, Քիֆիսի աստիկանագետը իր դիտմանունն էր հրատարակել քաղաքի բոլոր պրիստաւիներին՝ նրանց հրահանգներ տալու այն աստիկանային միջոցներով մասին, որ անհրաժեշտ է ձեռք առնել հէնց այժմ, ի նկատի ունենալով Կ. Պոլսում պատահած ժամատարային հրահանգութեան գեղաքերը:

Մեզ հաղորդում են, որ Քիֆիսի քաղաքային ուսարձանն ուր փորձերի հիման վրա եկաւ այն եզրակացութեան, որ պէտք է վաճառուներուն ձեռքով մի գիշեր է ժամանցնել մէկ կօպէկով ֆունտը:

Մամուլի գործերի գլխավոր վարչութեան կառավարիչ իշխան Ն. Ա. Շախուսիյով այժմ չըլում է Վոլգայի ափերի վրա գտնվող քաղաքները, նա այսօր էլ արդէն Սարատովի, Կոստրոմա, Նիժնի-Նովոգորոդ եւ Կազան: Իշխան Շախուսիյով մտադիր է ազա այսօր Սամարա, Սարատով, Յարիցին եւ Աստրախան: Մի քանի քաղաքներում լրագրիչներ խնամքները եւ հրատարակիչները մամուլի գործերի գլխավոր վարչութեան կառավարչին ներկայացրին զեկուցարան, որոնց մէջ մասնակցող են լինում այժմեան ցենզուրական ծանր պայմանների վրա եւ ցանկութիւն են յայտնում փոխված տեսնել այդ պայմանները: Խնամքներն եւ հրատարակիչներն ցանկութիւնները ամփոփված են նրանց միջնորդութիւններին մէջ, որոնցով խնդրվում է 1) լրագրիչների վրա դրվող վարչական պատիճները փոխարինել դատաստանական պատժով, 2) զաւանակայն լրագրիչներին իրաւունքները հաստատելով մայրաքաղաքի լրագրիչների իրաւունքներին՝ առանց նախնական ցենզուրայի հրատարակման վերաբերմամբ, 3) վերաբերել չըջարեւականների այն անազնի քանակութիւնը, որոնք հրատարակվել են մի քանի տասնեակ տարիների ընթացքում եւ որոնք շարունակում են գործել մինչեւ այժմ, 4) առ ցենզուրային ենթակայ լրագրիչներին իրաւունք արտատպելու յօդուածներ եւ նկատողութիւններ պաշտօնական օրգաններին:

«Правительственный Вѣстник»-ից, միսիստրոութիւնների ժուրնալներից եւ այլն: Բացի ցարանից մի քանի խմբագրութիւններ մասնաւոր են լինում անհրաժեշտ հարկի վրա լսելու խմբագրութիւնների բացատրութիւնները՝ նըրանց վրա դրվող վարչական պատիճներից առաջ: Գաւառական մամուլի այժմեան գրութեան հետ իշխան Շախուսիյովն ծանօթացնելու համար խմբագրութիւնները ուղարկել են նրան մեծ քանակութեամբ նկատողութիւններ եւ հաղորդագրութիւններ, որ ցենզուրան զանազան ժամանակներում թոյլ չէ տուել լրագրիչներին տպելու:

Հարուային Ռուսաստանի Գիւղատնտեսական ընկերութեան՝ գինեգործութեան եւ այլ գեղատնտեսական կոմիտէի գիւղացիների հետ զեկուցարանական ընկերութեանը եւ հարցրել է նրա կարծիքը, թէ անհրաժեշտ չէ արդեօք հրատարակել գինեգործների եւ այլգեղատնտեսական մասնաւորական ժողով՝ վճարելու համար շատ արդէն հասունացած, բայց դեռ եւս չը լուծված հարցեր:

Հաղորդակցութեան ձանապարհների միսիստ-

րութիւնը հարկաւոր համարեց պետական երկարութեան կայարաններում ընդարձակել տպարանները պահեստի շինութիւնները այնքան, որ կայարան ուղարկված հացահատիկները ազատ անգուարվեն այդ շինութիւնների մէջ եւ չը փթեն՝ մնալով բաց օդում, անձրեւի տակ:

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Այս մի ամիս է, ինչ երաշտ էր մեզ անում: Այսօր, յուլիսի 8-ին վերջապէս անձրեւ եկաւ, թէեւ ոչ յորդանասա:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՊՈԼԻՑ մեզ գրում են. «Յուլիսի 3-ին մեր գաւառի Մուսուլու գիւղից օրցերեկով գողացել են 140 զուլա ոչխար: Գողերը էջմիածնի գաւառի Մաստարա գիւղի բնակիչներին են: Չը նայելով Մուսուլու գիւղի բնակիչներին աղաչանքին, եւ պ.պ. գաւառապետի ու պրիստաւի հրամաններին, գողերը մինչեւ օրս չեն վերադարձնում ոչխարները իրանց տէրերին: Անձարացած գիւղացիները դիմեցին պ. նահանգապետին, որ խոստացաւ պատժել գողերին եւ ոչխարները վերադարձնել իրանց տէրերին»:

ԱՆՍԻՏԻՍՏԻՑ մեզ գրում են. «Վերջին երկու տարիներու ժողովուն քաղաքացիների հակողութիւնը կարգապահութեան վրա շատ թոյլ է: Շատ անգամ ժամերով կռիւներ, սուր ու դժբոցներ են պատահում, իսկ մեր քաղաքապետները ուչը չեն դարձնում, որը փողոցի անկիւնում քնում է, որը սրճատնում կամ գիւնտնում թուղթ է խաղում: Յաճախ կանանա ենք եղել, որ հարած մարդիկ սկսել են անցորդներին հայոնել, անուանարկել եւ նոյն իսկ յարձակվել ձեռքով համար իսկ մեր քաղաքապետները նոյն իսկ տեսնելու ուշադրութիւն չեն դարձնում: Այդպիսի մի դէպք էլ տեղի ունեցաւ երէկ, յուլիսի 7-ին: Մի կառուպան, որ յամար է իր օտոր վարձով, հարբած ման էր գալիս փողոցում եւ բարձր ձայնով խօսում անցորդների հետ: Այդ հարբածի մօտից անցնում է մեր քաղաքի հաշտարար դատարար Մ. Պալլովը: Հարբած կառուպանը յարձակվելով դատարարի վրա՝ սկսում է նրան ձեռքից Գաւառուրը, շփոթվելով այս անապատի դէպքից, վայր է ընկնում կառուպանի հարուածների տակ, իսկ կառուպանը շարունակ ձեռքում է դատարարին եւ նրա շորերը պատառոտում: Այդ միջոցին միջամտում են մարդիկ եւ ազատում ծեր դատարարին հարբած կառուպանի ձեռքից: Հարբածին իսկոյն ձերբակալեցին»:

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Մեր թեմի առաջնորդ Գաւառակերեան եպիսկոպոսը ուղեւորվեց դէպի Լեւոբորանի տաք ջրերը՝ բժշկվելու: Իսկ Բեմիկ վարդապետը սկսել է եկող ուսումնական տարվայ համար ուսուցիչներ հրահրելը: Ուրեմն նա գեռ չէ բաւակաւանացել եղածով. նոր քաղաքագործութիւնների հանդէս է ուղում բաց անել մեր քաղաքում: Բարի ախորժակ այդ, իր տեսակով եզակի մանկավարժին, բայց մանուսանդ նրա պաշտպան ու երկրպագու աղա եւ ոչ-աղա հոգաբարձութեանը մեր մարդիկ կորցնում են պատասխանատուութեան զգացմունքը, մնում է միայն ցանկալ, որ նրանք անմահանան մի շատ տըլուր հաշակով»:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՊՈԼԻՑ մեզ գրում են, «Այս քաղաքում օր է ոչ մի անգամ անձրեւ չէ եկել: Եւ մեր քաղաքում հայտարար այրվում է արեւի կիզիչ ճառագայթների տակ: Գարին հասել է եւ լաւ հունձ է խոստանում»:

«Մշակի» երէկվայ համարի ներքին լուրերի բաժնում միայնամբ «Եկատերիներն ֆէլդ»-ի տեղ տպված է «Եկատերիները»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՅԲԱՆՍԻՍՏԻՑ

Պարիզ, յուլիսի 13-ին
Դպրոցները, թատրոնները, մեծ վաճառատները, կառավարչական ու հասարակական հաստատութիւնները զրօշազարդված են: Յըրանսայի սիրող Պարիզը ցնծութեան կը պատրաստվի: Պարիզը տօնի մէջ է:
Վաղը յուլիսի 14-ն է,
Լիբեսմըրքի պարտէզը կը մանեմ: Այս հասարակաց գրօ. առեղիքն վանդակործարում վրա, ապրին, անդին ետագոյն զրօշակի փունջեր՝ արեւադարձային տաքութեան մը տակ կը յօրանցնեն:

Ստուերին մէջ, նստարանի մը վրա կը հանգչին: Բան մը ընկնու փափագ չը կայ ներսուոյ միայն մարմնական, այլ նոյն իսկ մտային ամեն գործողութիւն տաժանելի է: Կարծես ժամանակներու, սիրօրժակներու այլարհր մեռած է մէջս:

Չըռնելու, ժամանակ սպանելու միջոց մը կը փնտնեմ: Կարգով կարելի չէ. բառերը աչքերու առջեւ կը պարեն եւ ուղեղս անոնց նշանակութիւնը մոռցած կը թուի:
— Ինչի համար են, ինչորեմ, սա զրօշակները, կը հարցնեմ քոյն նստող պարոնի մը:
— Ինչպէս թէ ինչի համար են, վաղը յուլիս 14-ն է, չէք գիտեր, կը պատասխանէ:
— Ներեցէք, ինչ է յուլիսի 14-ը, կը շարունակեմ:
— Ազգային տօն:
— Ներեցէք հետաքրքրութեանս, ինչ ազգային տօն:
— Տէր ողորմեա, ազգային տօն, չէք գիտեր ինչ է ազգային տօնը...
Եւ որովհետեւ հակառակ այս բացատրութեան՝ ես կը պահեմ միշտ իմ խորունկ անհասկացողութեան ու շուտարած կերպարանքս, խօսակիցս վայրկեան մը ինքն իր մէջ ամփոփվեցաւ ու կարծես սրանեղած, որ անկարող կըլլայի այսքան հասարակ բան մը ըմբռնելու, երեսիս գրեթէ պոռաց յաղթական շնորհով մը:

— Պարոն, կերելի թէ դուք օտարական մըն էք ու չէք գիտեր Կրանսայի տօները: Եւ աւալայն, ամեն ազգ, եթէ չեմ սխալիր, ունի իր նշանակելի օրերը. միզի համար յուլիս 14-ը ազգային մեծ տօն է, մեծ տօն:
Քովերնիս, նստարանին միւս ծայրը նըստած, աւելի հեշտ է ըսել, փոխված ինկած էր ուրիշ մէկը: Ինչքան ցաւահին, ճնշող բան մը ունէր ու իր արդուզարդը անմիջապէս ցոյց կուտար իր մէջ տառապած մարդու մը Ապահովարար ասանց գործի բանուր մը ըլլալու էր:
Մեր խօսակցութեան հետեւած ըլլալով՝ աւելի մտեցաւ մեզի: Անիկա թիչ մը առաջուան սեղած ու ցաւահին մարդ չէր. իր նայածքը յանկարծ կենդանացած, իր դէմքը կերպարանափոխուած էր ու իր մէջ կը մատէր յուզումներու փոթորիկ:
— Պարոն, բաւե զանալով ինձի, վաղը՝ յուլիս 14, Բասթիլի անուն օրն է: Կը տեսնէք, բարձուաները շատոնց մոռցած են իրենց յեղափոխութիւնը: Եթէ գտնուի մէկը, որ իրենց հարցնէ՝ ինչ է յուլիս 14-ը, կը պատասխանեն ամփոփ. «ազգային տօն է»: ասանց գիտնալով, թէ ինչ է օր կը տեսնէ: Եւ յետոյ, ինչ պէտք ունին գիտնալու, յղիւթեան ու վայելքին մէջ մեղակացած այս պորտաբոյժները: Դար մը առաջուան բուռն, արեւնի ու վրէժմանքութեան տեսարաններու կոյնում իրենց հանդարտ մարտոյթները կը խանդարէր: Գարնիներ կան իրենցմէ, որ սիրով պիտի ջնջէին պատմութեան այդ էջը, եթէ կարողանային: Եթէ անեք, որ այս տօնը աւանդութիւններու, անգրասիակի սովորութիւններու կարգը անցած է ու մարդային ոչ մէկ զօրութիւն պիտի յաջողէր կորել նետով գայն՝ ծանր մը գոսացած ճիւղերուն պէս:

Չըզի կըսեմ թէ, պարոն, պուռնուազին հեշտութեամբ պիտի ջնջէր յուլիս 14-ը, որովհետեւ անիկա զգոններուն, մեզի պէս օրը անթոթութեամբ, փողոցի իրականութեամբ ու ցաւով անցողիներուն ըմբոստումին, գործօն ընդլիզզումին կրնար ուղեգիծ մը ներկայացնել, չըմեղանք մը հանդիսանալ:
Ուստի, բարձուաները եթէ չեն կրցած ջնջել, միջոցը դատած են զայն անմեղ ու անվնաս տօն մը դարձնելու: Անիկա այսօր պարզ տօնավաճառ մըն է: Վաղը դուք պիտի տեսնէք հրապարակներու վրա երաժշտութիւն, հրախաղութիւն. փողոցներուն երկայնքին ծագաւորներ, խաղալիքներ, փայտէ սուրեր, թիթեղէ հրացաններ ու նոյն իսկ փայտէ քաջ գինուորներ, որ թշնամիի գլուխները շարժելու ազգասիրական աջնումներու մէջ են: Յուլիս 14-ը այսօր բողբոսն, ախմարներուն ու յղիւթածներուն օրն է: Իրենց միւր Աստուոր օրը վաճառող հանող խեղճ կիւնք, իրենց անձնակութիւնը, իրենց ամեն օրուան մարց կը մոռանան ու իրենց մարմինն պահպանութիւնը վճարող կատարող արուներուն հետ, գիշերը գարշիկի երաժշտութեան մը աղմուկովը, մոլորեցնելու ու խօլ անպիտակցութեամբ մը իրենց շրջապարը կը դատան: Մինչդեռ իրենցմէ աւելի զժողովրդները, սնդուրուած ու հոտաւէտ լոյսով ու երաժշտութիւնով ողորդուած մայթերուն վրա, պակիտ զգայականութեան զարթ-

նունին կը սպասեն, վաղորդային հացը սպանովելու համար:

«Տիւմարներն ու պանդոյրները՝ զորս ո եւ է հանդիսաւորութիւն կը գինովցնէ, փողոցներուն վրա, ծաւերուն մէջ կախուող ջանի մը վիճակներուն լայտերներուն առջեւ պատրաստ են տղու մը պէս երջանիկ ըլլալու: Իսկ յըլ-փացածներուն, վայելքին ու ճոխութեան մէջ խեղդուողներուն համար՝ չը կայ հաճոյք մը այնքան բարձրացում, այնքան խաղտացնող, որքան տեսքը թշուառութեան՝ որ իր ցաւը լսեցուցած՝ կը զուարճանայ, կերպէ ու կը պարէ...»

«Աւաւաւիկ անոնք որ այսօր յուլիս 14-ը կը տօնեն»:

Մարդը՝ որուն ճակտին վրա քրտիներ խոյր կաթիլներ սկսած էին թափուել, պահ մը լսեց: Յոսանաւորը քրտիները ճակտէն քերելէ ու գետին թօթափելէ ետք շարունակեց.

«Չէք հաւատար ինձի. կարդացե՛ք վաղուան տօնին յայտագիրը, որ այնքան յայայտէն կը փռուի Պարիզի պատերուն վրա: Ահա: «Յուլիս 14-ի ատուուն, տօնը պիտի ծանուցուի թնդանութի հարուածներով: Բարեգործական գրասենեակներու կողմէ նպատար արտատուրը բաշխուաներ պիտի կատարուին: Ժամը 3-ին, Պարիզի բնակիչն մեծ զօրանալէնք տեղի պիտի ունենայ Լօնային մէջ, Ժամը մէկին, Պարիզի դպրոցներու պատգամաւորներու համար ցերեկայիններու կազմակերպում, «Միւր զ' Իվէր», «Միւր Մէտուանօյն», «Քուլօ Միւրքի», «Օլիմպիայի» եւ այլն մէջ:
Հետեւեալ թատրոններու մէջ, Ժամը մէկին, ճրի ներկայացում, Օպերա, Օպերա-Բոմբը-Քոմիտի-Պոմպուէզ, Օտէն, Շաթլիէ եւ այլն:
Դրօշազարդում եւ լուսավառութիւն հասարակական զխաւոր յիշատակարաններու եւ չէնքերու:

Գրօշազարդումի եւ լուսավառութեան ընկերացած տեղական տօներ՝ Պարիզի քան թագապետական շրջանակներուն մէջ:
Ժամը տասին հրախաղութիւններ՝ Պոն Նէօֆի հրապարակին, Մոսուուրի՝ Բիթ-Շօմօնի պարտէզներուն մէջ եւ այլն:

Այս յայտագրին մէջ նշաբարիցիք բան մը՝ որ հետուէն կամ մօտէն յիշատալը արթնցնէ դար մը առաջ կատարված իրողութիւններուն: «Թնդանութեամբ» իրականութեան բաժանում, զօրանալէս, ցերեկայիններու կազմակերպութիւն, ճրի ներկայացում, հրախաղութիւն... բոլորը մենաշնորհվածի զօրասաններ... Աչքն ու ակունքը կը ջնան յայտնել անոնց, որոնց սասանքը դատարի է ու հոգին բանագատված: Ողորդութեամբ կուզեն մոռցնել՝ ժողովրդին, անտանանգներուն, բարիաներուն եղած անելի անիրաւութիւնը:

«Մենք ողորմութիւն չենք պահանջեր, մենք կուզենք արդարութիւնը:
«Մեր թիւն ծիծաղել չէ՛, մեր առջեւ բանալ տարվան մէջ օր մը միայն Օպերաներուն, Օպերա-Բոմբէներուն եւ այնպիսի թատրոններուն դռները՝ ուրկէ մեր օտքերը ներս գըրում չենք երբեք մեր կենսաքին մէջ եւ որոնց հրապոյրը մեզի համար օտոր է:
«Առկէ աւելի վրթխարի հեգնութիւն կարելի է երեւակայել:
«Ո՛չ, պարոն, Բասթիլը անված չէ, Բասթիլը պէտք է անելու...»

Այսպէս խօսեցաւ մարդը ու մեզ ձգելով նստարանին վրա, իր առաջվան տեղը դարձաւ նորէն:

Քովիս պարոնը, որ լուռ մօտիկ ըրած էր միայն այն ատեն, զրգուումը հանդարտեցնելու համար կատարողին իր բեկերը կը շարժերէր:
Մինչդեռ ես կը պատրաստուի ռաքի ելլել, թեւէս բանց ու գլուխը ինձի հակելով փրսփացայ:

— Պարոն, հիւանդ ըլլալու է այս մարդը. ականջ մի տաք իր խօսքերուն...»

Տիգրան

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Matin» լրագրի ասելով՝ ֆրանսական իշխանութիւնները գտել են լրատեսութեան մի նոր գործի հետք: Յունիսի վերջին կրէյտում այրվել ակկուսուլեաւորների մի գործարան եւ այս հրդեհի ժամանակ օջիւցաւ, ի միջի այլոց, եւ այն մեքենան, որ շինվում էր «Fai-fadet» ստորջրեայ նաւակի համար Ատում են, թէ գործարանում գողացված են ստորջրեայ նաւակների ակկուսուլեաւորների յատակազանքը եւ ապա գործարանը հրդեհված է՝ յանցանքի հետքերը թաքցնելու համար: «Matin»-ի ասելով, այն արեւսաստուրներից մէկը, որոնց վրա ընկնում է հրդեհման կապակած, ձերբակալված է:

—Բոլորական լրագրները հարգում են Մեծ-Իշխան Ալեքսանդր Միխայլովիչի հետեւեալ խօսքերը, որ նա ասաց բոլորական միութեանը...

—Կարգի լրագրները ստատիկ զարմացած են այն հանգամանքից, որ Արարի փաշան եւ նրա հետ միասին Յէյոս կղզին արտոլած միտ ընկերները...

USOYՀՈՒՄ. Առաւօտան ստատիկ պայթեւան տեղի ունեցաւ ամերիկական եռակայն նաւի վրա...

4. ՊՈԼԻՍ. Երէկ Մեծ-Իշխան Ալեքսանդր Միխայլովիչ, ճաշելուց ետոյ իր իրար հետ շրջապատը...

4. ՊՈԼԻՍ. Թիւրք-սերական առեւտրական դաշնագիր երէկ ստորագրվեց: ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ. Պեկինի ամերիկական ղեկավարները...

4. ՊՈԼԻՍ. Բոստոնի շահաւոր Մեծ-Իշխան Ալեքսանդր Միխայլովիչի հետ երեկոյան զուրա եկաւ 4. Պոլսից Թիւրք-սերների եւ ամերիկացի ողջոյնի հրահրութիւնը...

USOYՀՈՒՄ. Բուրձա Աղէլայից նաւի վրա պատահած պայթեւանի ժամանակ սպանված են 13 մարդ, որոնց թիւում են նաւապետը:

409ԷԼԶԱԳԷԼ. Թագաւորը կէսօրից յետոյ ընդունեց պրոֆէսոր Գրուստիցիին, որ ներկայացրեց նոր միութեան անդամների հետեւեալ զուգահեռը...

Յաջողի ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԳԱԼԱՆԹԱՐ Հրատարակչին ԹԱԳՈՒՂԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ ԻՍԱԶԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՍՏԱԼԵԱՆ

Լոյս տեսաւ եւ վաճառվում է Բ. Տ. Ն. ՏԵՐ-ԻՍՍԱԶԱԿԱՆ ԵՆԻ ԺԱՆՏԱԽՏ Կամ ԶՈՒՄԱ. Գինն է 5 40Գ. Մնացել են շատ քիչ օրինակներ Դիսել' Александрополь. Книгопродавцу Степанянц. 5-5

ՇԻՐԱԿԱՆՉԱՂԻԻ ՆԱՄՈՒՄ վէպի հրատարակութիւնը, հեղինակի թիֆլիսից բացակայութեան պատճառով, էլի քիչ կուշանայ Բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է Բաժանորդագրին է 1 րուբլի: 4-6

ԲԺՂԿ. ՎԱՅՆ ԱՐԺՐՈՒՆՈՒ աշխատութիւններից ձեռք բերելու համար այսուհետեւ պէտք է գրանցել. Тифлисе. Книжный магазинъ „Гуттенбергъ“ (Лорисъ Меликовская, № 11), Г. Галустьян. Նոյն տեղը վաճառվում են գրանագան գրքերը Ամեն մի նոր լոյս տեսած գիրք ցանկացողներին կարող ենք ուղարկել:

ԵՏԵՄՆԵՐՈՅԺ Օր. Շ. ՏԵՐ-ԻՍԿՈՂԱՅՈՒՆԱՆ Ընդունում է հրահանգների ամենայն օր՝ Առաւօտան 9-8 ժ. Երեկոյան 5-7 ժ. Հասցէն՝ Սուրբ-Նշան եկեղեցու դռանը: 8-8

Թիֆլիսի Կենտրոնական գրախանութանցում ծախվում են հետեւեալ հայերէն գրքերը՝ ՏՄԲԱ ՆԻ Թաշա, Զուռնա-Տարա, հատ. III. Բագու 1901 թ. գ. 40 կ. նաեւ հատ. II. գ. 40 կ., միմեանցից անկախ: Աղայեան Ղազար, Արտիստի եւ Մանուէլի, երեք մասը մի գրքով, լրագրած, Թ. 1901 թ. գ. 60 կ. Այվազեան Բ., Հիւսիսի արժեքը, պատմական վէպ, Թիֆլի, 1901 թ. գ. 1 ր. Աշոտ Երկաթ, պատմական վէպ, Թիֆլի, գ. 1 ր. Տանջանքի բովից, իրական կեանքից, Թիֆլի, գ. 80 կ. Ճուղուրեան Յար. ջառ., Մոսկոված աշխարհ, ա. գիրք—60 կ., Բ. գիրք—50 կ., գիրք—40 կ. եւ Աղա ս. Սարգսի—15 կ. Պարսեան Յակ., Գաղափարութեան շեշտները, Թիֆլի, գ. 75 կ. Միծաղ, հեղինակի պատկերով, Թիֆլի, գ. 1 ր. 25 կ. Առեւելյան ստամբուլով, կատակերգ. 5 արար. Թիֆլի, 50 կ. Գամառ-Քաթիպա (Թ. Պատկանեան), Բանաստեղծութիւններ, գ. տպ. Պետեր. 50 կ., կազմով 65 կ. Դիսել' Тифлисе, Въ Центральную Книжную Торговлю. (Կ. Ե. Կ.) 3-3

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ (Թիֆլիս, Լիբոնտոսիայա փողոց, № 9) Ճանկացողները ունենալ իրանց առեւտրական գործերի համար ուսման ընթացքը աւարտած աշակերտներ եւ աշակերտուհիներ, թող բարեհաճեն զիմը կուրսերի հիմնողին, Ս. Մանուէլեան յիշելու Աւարտողները ստացել են մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն, Կովկասի ուսումնարանական չլայնի հոգաբարձուի հաստատված ծրագրի համաձայն, եւ ունեն օրինաւոր ատտեստատներ:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍԿՎԵԼՈՒ ԵՆ ՍԵՂՏԵՐԵՐԻ 1-ԻՑ Կուրսերի ծրագիրը եւ կանոնները կարելի է տանալ ձրիապէս եղբ. Մովսիսի ընկալի գրասենեակում եւ կուրսերի հիմնողի ընկալի գրասենեակում Օտարաբաղադրացիները զիմում են՝ ТИФЛИСЬ, учредителю коммерческих курсовъ С. П. Мануэльянчу. 3-12

ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՈՒՄ վաճառվում են ԱՄՈՒՍԵՆՈՒԹԻՆ, բժ. Վ. Արժրուան. 75 կ. ՎԱՏ ՑԱԿ. Շուտով լոյս կը տեսնի «ՄԻ ԽՄԻՐ», երկրորդ տպագրութիւնը: 6 Դիսել' Тифлисе. Книжный магазинъ „Гуттенбергъ“, Г. Галустьян. 4-10

ՀԱՇՈՒՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԱՐՆԵՄԱՆ XII շրջան ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱՐՐԱԶԱՄԵԱՆ Հեղինակ «Ձեռնարկի առեւտրական և գործարանական հաշուապահութեան» ՈՒՍՈՒՑԱՆՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ Ե Սրկու սեռի անձանց՝ 4 ամսվայ ընթացքում հաշուապահութիւնը գործնականապէս, եւ քաջաւարելով, և եղած դէպքերում լսանքն է առնում պաշտօնի առաջարկելը: ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԻՔԻ ԱՌՈՐԿԱՆԵՐԸ ԵՆ Ա) Կրկնակի իտալական հաշուապահութիւնը ըստ ամենայն առեւտրական ճիշդի, հանդերձ նաւթալիսի արհիւնաբերական և կիրառելի գործարանական հաշունետեսութեան: Բ) Առեւտրական թուաբանութիւն: Գ) Առեւտրական նաւակարգութիւն: Դ) Առեւտրական եւ մուրհակների կանոնադրութիւն: Ե) Գնադրութիւն և ամենամասն ձեռքբեր ուղղութիւնը: Պարագլուխները սկսվում են 1901 թ. փետրվարի 15-ից, ճաշից յետոյ, և պարբերաբար շարունակվում են իւրաքանչիւր ՉՈՐՄ ամսից յետոյ: Ի Ի Ր Ա Ք Ա Ն Զ Ի Ի Կ Ո Ւ Ր Մ Ի Վ Յ Ա Ր Է 60 ԲՈՒՐԼԻ Ժ Ճանկացողները թող զիմն զբար կամ անձամբ 3 ամսից մինչև 6 ամս երկուամս, Կ Ո Ւ Կ Ի Ա, Երկուամսվայա փողոց, սեփական ստան, № 46: (Николаевская ул. № 46): Վերոյիշեալ հաշուապահութեան ձեռնարկը ծախվում է Թիֆլիսում, հեղինակի մաս, և Առեւտրական ըզոր լայնի գրախանութանցներում: Գինն է 3 ր. 50 կոպիկ: Օտարաբաղադրացիները գիրքը գնելու համար կարող են զիմը հեղինակին, ասանց պատի ծախվածարկով: 4-25

Պետերբուրգի բժշկական վարչութեան թուրքաբանութեամբ Մեծ արկղիկը 5 րուբլի, փոքրը—3 ր. եւ 1 ր. 50 կ.:

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ մարդը բուսցնելու եւ անբարեկեցութեան համար, ոչնչացնում է թեկի: Գուրու է եկել նաեւ բոլորովին նոր միջոց ԶՈՒՒՅԱՍԷ Երեւանի ընդունութիւն եւ սպիտակութիւն տարու համար, ոչնչացնում է արեւի պատճառած սեւութիւնը, մուկերը, տալիս է կաշուին ընդունութիւն եւ սպիտակութիւն: Այդ գները շափաւոր են, մեծ օրուակը, արկղիկի մէջ, 2 րուբլի, փոքրը—1 ր. 50 կ. Մախվում են բոլոր պարֆիւմերական եւ ղեղավաճառական խանութներում: Գլխաւոր պահեւար գանվում է Պետերբուրգում, Պուլիսիայա փողոց տ. № 15, բնակարան № 12. պահեւար բաժանմունքները գանվում են, Թիֆլիսում կովկասեան ղեղառան սպրանքների վաճառման ընկերութեան խանութում: Երեւանեան հրապարակ եւ նրա բաժանմունքում, Միջայլեան փողոց եւ Բագուում, նաեւ Միջայլեան կառուցի վրա, Պապով եւ Արիստակովի ղեղառաններում: Օտարաբաղադրացիների պատուէրները կատարվում են անմիջապէս՝ պատուով: 39-100

ՄԵԱԿԻ ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ 10 յուլիսի

ԵԱԼՏԱ: Ետաւ հեր եկած բուխարական էմիրը յուլիսի 9-ին այցելեց Գուրգուֆ, որտեղ նրան հանդիսարու ընդունելութիւն ցոյց տուին:

ՎԱՐՇԱՎԱ: Այրվում է Գերմանոփոխարին գաղթի գործարանը: Վնասներ մեծ են:

ՄՍՍԿՎԱ: Օկուբովա կայարանի մաս, Նի-կոլայեվսկայա ճանապարհի վրա, ժամի 2 1/2-ին, Պետերբուրգից Մոսկով գնացող № 1 արագընթաց գնացքի միջազգային ընկերութեան երկրորդ վագոնի բանդաճը կտրվեց. վագոնը ընկաւ գաղփվարի վրա: Գնացքը, ասանց այդ վագոնի, ժամի 5 1/2-ին ուղարկվեց Օկուբովա, որտեղ ուղղվելուց յետոյ շարունակեց ճանապարհը: Վնասվածքներ ստացան միջազգային ընկերութեան աւագ-կոնդուկտորը եւ այդ վագոնում գտնվող 13 ճանապարհորդները:

ՍԱՐԱՏՈՎ: Բորսային կոմիտէար Սարատովում գտնված հայաճատիկների ջանակութիւնը հաշուում է 4,935,000 պուգ, որից ցորեն—3 1/2 միլիոն, մի միլիոնից աւելի ցորենի ալիւր, 191,000 պուգ հաճար եւ 28,000 պուգ վարձակ:

ԽՍՐԿՈՎ: Փոխադարձ վարկի երկրորդ ընկերութեան անդամների երէկ գիշեր տեղի ունեցած արտակարգ ժողովը կը շարունակվի մի քանի օր: Վճուրմ է մասնատողով ընտրել անդամների ընկերութեան հասցիները ստուգելու եւ առնասարակ գործերի զրուցիւնը պարզելու համար. ընկերութեան կրած վնասը տոկոսաբեր թղթերի գրուակներով առեւծ փոխառութիւնները 780,000 րուբլի է: Հարկաւոր է 120% լրացուցիչ վճար հատուցանել: Անդամները պահանջմամբ փակ զաներով կայացած ժողովում յայտնվեցին ազգանունները եւ վերջնական հաշի գումարները: Ժողովականները շատ յուզված էին. ժողովը անցաւ շատ արժկատից՝ յաճախ կրկնվող ընդարձակ ընկերութեան անդամների մէջ: Ֆինանսների միութեան կարգադրութեամբ ընկերութեան վարչութիւնն եւ խորհուրդը կազմակերպում են մասնակցած առեւտրական բանկի գործերի լիկվիդացիան համար մի մասնատողով, Ն. Ս. Սմիրնովի, պետական բանկի այտուղի բաժանմունքի կառավարչի նախագահութեամբ: